

3. Що в документах 114–122 підтверджує чи заперечує наявність хаосу в Україні того часу?
4. Як ви думаєте, чи відгукнулося селянство на звернення головного отамана (джерело 119)? Чому? Підтвердіть або спростуйте ваші висновки, спираючись на інші джерела.
5. Проаналізуйте документи 121–122. Чому створювалися подібні загони? Чи можна вважати загони, які згадуються у документах, однорідним явищем? Чому? Як ви думаєте, чому джерела подані у такій послідовності? Поясніть свою думку.
6. Чи відповідають підібрані у параграфі документи його назві? Чи залишили б ви її, чи змінили? На яку? Чому?

§ 15. НАЗВІТЬ ЦЕЙ ПАРАГРАФ

123 Погляд сучасника подій

Карта-карикатура «Світова злагода в Україні»

124 Офіційний документ

Із офіційної заяви комісара Французької Республіки при Уряді Української Республіки генерала Табуї

«Я приношу вам безумовне засвідчення в тому, що Франція, яка перша проводить цей урочистий акт (офіційного визнання України), підтримає всіма своїми моральними і матеріальними засобами дії, які буде робити Українська республіка, щоб іти тим шляхом, який намітили собі союзники і яким вони й далі будуть неухильно йти в повній свідомості свого права та своїх обов'язків перед демократіями світу і всього людства».

Цит. за: Дорошенко Д.И. Война и революция на Украине // Революция на Украине. – С. 88.

* *Какурін М.Є.* (1883–1936) – командувач армії та помічник командувача армії у громадянську війну, згодом – радянський військовий історик.

125 Думка дослідника

Три держави, що входили до складу так званого Четверного союзу: Німеччина, Туреччина та Болгарія дуже хотіли миру саме з небільшовицькою Україною, вважаючи, що самостійна Україна буде добрим сусідом і дасть можливість своїми багатими запасами підняти важкий економічний стан країн, які борються на боці центральних держав.

Дорошенко Д.И. Война и революция на Украине // Революция на Украине. – С. 96–97.

126 Погляд очевидця

М. Какурін* про діяльність Директорії

...Українська Директорія, утворена після повалення уряду гетьмана Скоропадського, продовжувала завзято відмовлятися від співпраці з урядовими установами південної контрреволюції до визнання ними самостійності України, за що була залишена союзниками без визнання й без будь-якої серйозної матеріальної підтримки...

У галузі зовнішньої політики Директорія виявила бажання жити в мирі з усіма народами і державами, дотримуючись принципу повного нейтралітету.

Див.: Какурин Н.Е. Как сражалась революция. – Т. 1. – М.: Политиздат, 1990. – С. 83–88.

127 Офіційний документ

Наказ румунського генерала Я. Задіка від 26.01.1919 р. про введення стану облоги в Північній Буковині та Бессарабії

1. Збори та святкування всякого роду найсуворіше заборонені. Військо має наказ вживати зброю проти тих, хто після вимоги не розходиться.

2. ...Рух по містах дозволений також лише удень від 6 год ранку до 6 год вечора, але ніколи групами.

Всі газети, брошури, та друковані матеріали належить перед їх виданням подати в бюро цензури.

Непідкорення цьому розпорядженню потягне за собою закриття друкарень та арешт і засудження військовим судом відповідальних осіб.

Військові частини мають наказ придушувати якнайсуворіше всілякі порушення й вживати зброю проти тих, хто чинитиме опір.

Цит за: Федорак В.Ф., Черкач Н.І. Історія рідного краю. – С. 327–331.

128 Офіційний документ

Із матеріалів головного командування арміями Антанти (17 лютого 1919 р.) «Окупація України»

Проти більшовицької армії, яка розпоршена... армія Вертело, яка складається з 3-х французьких піхотних дивізій, 3-х грецьких піхотних дивізій, при підтримці румунської армії, підкріплена 35-ю італійською дивізією, може проникнути в серце України, визволити Донець, куди вже розпочалося вторгнення, і захопити Київ та Харків.

Цит. за: Труш І. Последствия войны. – М., 1961. – С. 7.

129 Думка дослідника

З 1917–1920 рр. Україна стала фокусом громадянської війни в Росії. Ні більшовиків, ні білих, ні іноземних інтервентів не цікавила Україна як нація, вони проводили свою власну політику.

Kappeler A. Kleine Geschichte der Ukraine. München, 2000. – С. 201.

130

Радянський плакат. 1920 р.

1. Як ви розумієте головну ідею карти-карикатури (джерело 123)? Яким роком може бути датована ця карта? Чому ви зробили такий висновок? Зверніть увагу на постаті, які автор ототожнює з образом України. Кому симпатизує автор? Чому ви так вважаєте?
2. Згрупуйте документи 124–128 попарно таким чином, щоб вони доповнювали один одного. Поясніть свою думку.
3. Який з наведених документів може, на вашу думку, служити підписом до джерела 123? Чому?
4. Яка з політичних сил, на вашу думку, була замовником джерела 130? Для чого створювались подібні плакати?
5. Укладіть хронологічну таблицю, яка б відображала події, зображені на плакаті. Як би виглядали «українські митарства» з точки зору інших політичних сил?
6. Виберіть із тексту джерел словосполучення чи речення, яке могло б слугувати за назву цього параграфа або епіграфом до нього.

§ 16. ЗУНР: РЕАЛЬНІСТЬ ТА МОЖЛИВОСТІ

131 Погляд очевидця

Із спогадів М. Чубатого (у 1918 р. – студент Львівського університету)

Коли я вертався з горішнього Личакова на ринок, на вежі ратуші була якраз пошта година. Саме в цей момент підносили на високий машт львівської ратуші синьо-жовтий прапор при звуках співу «Ще не вмерла Україна». Старенька бабуня увійшла на ринок у той момент і, поражена як громом, що львівський ринок обсаджений військами з українськими кокардами, впала на бруку на коліна з розпучливим криком: «Боже сьвенти, українці Львуф заєнлі».

Гуцуляк М. Перший листопад 1918 року на західних землях України. – К., 1993. – С. 103.

132 Погляд очевидця

Із спогадів М. Літинської (у 1918 р. – львівська школярка)

1 листопада. Вранці спішила я до школи, бо заспала трохи, вибігаю на вулицю, чую крісові стріли. Подумала, що певно якісь розрухи. По вулицях дійсно незвичайний рух. Так зайшла я до ринку, дивлюсь на ратуш, котра година, чи вспію ще на час прийти, і очам не вірю: на всіх чотирьох сторонах жовто-блакитні прапори, а п'ятий повіває-має статично на самій щоглі. Мені щось у душі стрепенулось, чую безмірну радість та не можу зрозуміти, як це сталося... Мама відчинила мені двері, здивована моєю появою, а ще більше моїм виглядом. Книжки полетіли в кут, а я

крикнула, що Львів український, і полетіла нагору до П. П., щоб і з ним поділитися радісною новинкою. Дзвоню до дверей кілька разів. Відчиняє панна Маруся... Я кинулася їй на шию, цілую, сльози мені течуть по лиці, і кричу: «Панно Марусю, Львів український!»

Гуцуляк М. Перший листопад 1918 року на західних землях України. – С. 102–103.

133 Погляд очевидця

З меморіалу Р. Дмовського до президента США В. Вілсона (8 жовтня 1918 р.)

Український національний рух не охопив усього українського населення, ані витворив достатньо численного і незалежного українського інтелектуального класу. Офіційна статистика говорить, що серед усіх професій та у сфері торгівлі в Східній Галичині, за винятком дрібних землеробів, руський елемент представлений менше ніж 5%. Якщо під австрійським пануванням уряди Галичини перебувають у руках поляків, то це не означає, що вони були в привілейованому становищі, але означає тільки те, що в цьому краї немає іншого елемента, який був би здатен забезпечити його адміністрацію. Тому найближчим часом польська адміністрація є єдино можлива для нормального розвитку і поступу цієї землі.

Цит. за: Павлишин О. Соціально-політичний портрет українського проводу Галичини та Буковини в революції 1918–1919 років // Україна модерна. – Число 4–5. – Львів, 2000. – С. 191.